

Arkivsak: 18/01878-10

Saksdokumenter:

KR 26/19 Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester høringsdokument
Oversendelse til Bispemøtet. Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester høringsdokument

Konfirmasjonstidens gudstjenester

Sammendrag

Den norske kirkes liturgier for konfirmasjonstiden er fra 1992. Etter dette har det vært to store reformer, trosopplæringsreformen og gudstjenestereformen. Dette gjør at behovet for å justere liturgiene for konfirmasjonstidens gudstjenester er stor.

Når Bispemøtet nå får saken til behandling er det for å gi innspill til høringsdokumentet. Dette er i tråd med oppdaterte Regler for saksbehandling i liturgisaker. Når liturgiene sendes ut på høring er biskopene høringsinstanser på vanlig måte. Bispemøtet vil også få saken til læremessig behandling etter at høringsrunden er gjennomført og Kirkerådet har behandlet saken.

Det er gjort endringer i alminnelige bestemmelser, gudstjeneste med presentasjon av konfirmanter og konfirmasjonsgudstjenesten. Dette sakspapiret går ikke i detalj inn på konkrete formuleringer, men gir en gjennomgang av de foreslåtte endringer og forsøker å identifisere noen punkter som kan ha læremessige implikasjoner.

Forslag til vedtak

Bispemøtet takker Kirkerådet og Nemnd for gudstjenesteliv for arbeidet med utviklingen av en oppdatert liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester og imøteser en høringsprosess.

Bispemøtet er glad for at liturgien er tilpasset den nye dåpsliturgien.

Bispemøtet har følgende innspill til bearbeiding av høringsnotatet før det sendes ut:

1. Nattverden er et sakrament alle som er døpt kan motta. Det vil i enkelte tilfeller være vanskelig å skille mellom udøpte og døpte i en gudstjeneste, og Bispemøtet mener det da er hensiktsmessig å åpne for deltagelse for alle som kommer frem. I rammen av konfirmasjon vil presten ha bedre oversikt over hvem som er døpt og hvem som ikke er det. I kraft av at konfirmanter står i en form for katekumenat, samt av sjelesørgeriske grunner, mener Bispemøtet at det kan være grunn til å gi konfirmanter som skal døpes mulighet til å ta imot nattverd i konfirmasjonstiden.
2. Det er ikke ønskelig at et alternativ C til dåpspåminnelse under konfirmasjonsgudstjenesten skal inngå i en høring. Kirkerådet har ikke ønsket å inkludere dette alternativet i liturgien. Bispemøtet ser heller ingen grunn til å sende dette ut på høring. Stenking med vann er ikke en tradisjon i Den norske kirke.

Bispemøtet vil igangsette et arbeid med å utrede Den norske kirkes teologiske forståelse av konfirmasjon på bakgrunn av henvendelsen fra Kirkerådet (KR 26/19). Saken fremmes for behandling i Bispemøtet i oktober 2019.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet behandlet på sitt møte i januar (KR 12/19) og mars (KR 26/19) Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester med tanke på å sende forslag til endringer ut på høring. I tråd med oppdaterte Regler for behandling av liturgisaker skal Bispemøtet nå uttale seg i forkant av utsendelse av høringer på slike saker. Målet for høringen er at Kirkemøtet kan vedta ny liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester i 2020.

I Kirkerådets vedtak fra sak KR 26/19 heter det også at «Kirkerådet ber Bispemøtet utrede det teologiske grunnlaget for konfirmasjon i Den norske kirke i dag». Det kan virke som om det er underlig å skulle utrede et teologisk grunnlag for konfirmasjon i *etterkant* av å sende ut liturgien på høring. Det kan allikevel sies at Den norske kirke allerede har en teologisk forståelse av konfirmasjon og at liturgien som nå sendes ut på høring er i tråd med denne, og at målet med justert liturgi først og fremst er å tilpasse den til ny dåpsliturgi og gudstjenestereform, samt generelle endringer i gudstjenestefeiring og kirkeliv de senere årene. Det foreslås derfor i vedtaket at Bispemøtet vil ta opp en slik utredning på et senere tidspunkt. Dersom denne utredningen vil føre til endringer i kirkens forståelse av konfirmasjonen vil dette kunne innebære at man da må revidere liturgiene på nytt.

Dette sakspapiret vil gå igjennom, og kommentere, forslaget til endringer. For en redegjørelse for bakgrunnen for høringen og veien fram til forslaget som nå er presentert vises det til sakspapiret som ble utarbeidet til Kirkerådets behandling av saken (KR 12/19).

Bispemøtet uttalte seg om utarbeidelsen av ny liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester i sak BM 24/18. I vedtaket heter det: «Når det gjelder konfirmasjonstiden, vil Bispemøtet uttrykke at arbeidet må begrenses til selve konfirmasjonsgudstjenesten, og at dette særlig sees i forhold til den nye dåpsliturgien».

I forslaget som nå er presentert er det i all hovedsak selve konfirmasjonsgudstjenesten det er foreslått endringer i, men også alminnelige bestemmelser foreslås endret samt forbønnsdelen i presentasjonsgudstjenesten. Samtalegudstjenesten er ikke tematisert ettersom denne, ifølge sakspapirene til KR 12/19, «fullt og helt gjennomføres etter lokal tradisjon og opplegg».

Dette sakspapiret er utformet slik at alminnelige bestemmelser, presentasjonsgudstjenesten og konfirmasjonsgudstjenesten drøftes i ulike deler. Denne gjennomgangen vil ikke ta for seg alle endringer i detalj, men de punkter som særlig berører en overordnet og læremessig side ved liturgiforslaget. Biskopene står fritt til også å mene noe utover det som er tematisert i dette sakspapiret, men bes da ta utgangspunkt i sakspapirene til Kirkerådet (KR 12/19) for en redegjørelse for endringsforslaget.

Det gjøres oppmerksom på at biskopene vil få tilsendt høringen og på vanlig måte kunne avgi en høringsuttalelse. At saken nå blir behandlet i Bispemøtet i forkant av høringsprosessen er et ledd i å styrke Bispemøtets rolle i å ivareta Den norske lære. Behandlingen av saken nå må derfor ha som mål å berøre sider ved saken som har læremessig karakter.

Alminnelige bestemmelser

Det er i sakspapiret ikke gjort en sammenligning mellom gjeldende alminnelige bestemmelser og forslag til nye. Dette kan gi en bedre forståelse i vurderingen om det er noe materielt nytt som legges til eller trekkes fra i høringsforslaget:

Nytt forslag	Gjeldende ordning
<p>1. Kirken inviterer til dåp fordi Jesu ord i Matt 28, 18-20 gir en klar oppfordring til å døpe og undervise i troen: <i>«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18-20).</i></p>	<p>1. Kirkens Herre har sagt: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, i det dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dagen inntil verdens ende.» (Matt 28,18-20). Kirken har derfor et ansvar for alle sine dømte lemmer gjennom hele deres liv.</p>
<p>2. I samsvar med dette oppdraget døper kirken barn som bringes til dåpen av sine foreldre/ foresatte, og unge og voksne som selv ønsker å bli døpt. Dåp av barn skjer i forventning om at de får delta i trosopplæring i hjem og kirke og tar del i kirkens ordning for konfirmasjon. Ved dåpshandlingen fremsier menigheten den kristne forsakelse og tro. Dette gjøres også i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten.</p>	<p>2. I samsvar med oppdraget fra kirkens Herre døper kirken barna når de som bringer dem til dåpen, vil at barna skal døpes og oppdras i den kristne forsakelse og tro. I henhold til dette venter kirken at alle som er døpt som barn, blir ført inn i kirkens dåpsopplæring og tar del i den fastsatte ordning for konfirmasjonstiden.</p>
<p>3. Konfirmasjonstiden er åpen for både dømte og udømte. For dem som ikke er døpt, ønsker kirken i konfirmasjonstiden å veilede den enkelte i en prosess til et selvstendig valg i forhold til tro og dåp. Veiledning om nattverden inngår i konfirmasjonsundervisningen både for dømte og udømte. For å delta i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten må dåp finne sted før denne. Dåp under konfirmasjonstiden tilbys som handling integrert i en av menighetens gudstjenester eller i egen dåpsgudstjeneste.</p> <p>4. Målet for konfirmasjonstiden er å vekke og styrke troens liv som gis i dåpen, slik at de unge kan leve sitt liv i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste som Jesu Kristi disipler i hjem, menighet og samfunn. Konfirmasjonstiden skal gi en helhetlig oversikt over og et møte med troens innholds-, praksis- og fellesskapsdimensjoner i dialog med konfirmantens livsspørsmål.</p>	<p>3. Opplæringen i konfirmasjonstiden er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt: Kirken vil be for de unge, undervise dem og hjelpe dem til å leve som kristne i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste.</p> <p>4. Unge som ikke er døpt, kan ta del i programmet for konfirmasjonstiden. Men dersom de ønsker å delta fullt ut i den avsluttende konfirmasjonsgudstjeneste, må dåp finne sted før denne.</p>
<p>5. Konfirmasjonstiden er en læretid, som er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt. Konfirmasjonstidens innhold har som formål å bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring.</p>	

<p>6. Konfirmasjonstiden skal integreres i den lokale planen for trosopplæring. Deltakelse i menighetens liv er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen.</p>	<p>5. Deltagelse i menighetens gudstjenester er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen.</p>
	<p>6. Døpte konfirmanter som ikke allerede deltar i nattverden, kan få adgang til dette når de er undervist om sakramentet eller har fått en sjelesørgerisk veiledning om det.</p>
<p>7. Gudstjenesten har en sentral plass i konfirmasjonstiden. Ved at konfirmantene nevnes særskilt under forbønnen i hovedgudstjenestene er de omsluttet av menighetens forbønn gjennom hele konfirmasjonstiden.</p>	<p>7. Menigheten har medansvar for de unge i konfirmasjonstiden. Konfirmantene tas derfor med i forbønnen i høymessen.</p>
	<p>8. Den spesielle «bønn for konfirmanter» (side 75) bør brukes også i andre gudstjenester og samvær med de unge, da eventuelt uten menighetssvarene.</p>
<p>8. Konfirmantene skal delta på minimum åtte gudstjenester i konfirmasjonstiden. De særskilte gudstjenestene knyttet til konfirmasjonstiden er gudstjeneste med presentasjon, samtalegudstjeneste(r) og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte konfirmant. Konfirmantene bør møte ulike former for gudstjeneste, samtidig som gjenkjennelse og lokalt særpreg ivaretas. Valg av salmer i konfirmasjonstiden bør inneholde et utvalg som representerer kirkens felleseie.</p>	<p>9. I konfirmasjonstiden er det følgende spesielle gudstjenester: Gudstjeneste med presentasjon, gudstjeneste med samtale og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte. Hvis det er mange konfirmanter, bør det holdes flere gudstjenester. Avgjørelse om hvorvidt det skal holdes flere konfirmasjonsgudstjenester med forbønn, treffes i samråd med biskopen.</p> <p>10. Ved disse spesielle gudstjenester i konfirmasjonstiden kan det nyttes en eller to sanger / salmer utenom de autoriserte. Teksten skal godkjennes av liturgen og melodien av liturgen og tjenestegjørende organist.</p>
<p>9. Ved gudstjenester særlig tilrettelagt for konfirmantene, slik som presentasjons,- samtale – og konfirmasjonsgudstjenesten benyttes i hovedsak kirkeårets tekster. Arbeidet med gudstjenestene tilpasses den enkelte menighets lokale grunnordning for hovedgudstjeneste. Innslag av aktualiserende, dramatiserende og aktiviserende art kan benyttes i gudstjenestene, så sant disse integreres i og samsvarer med menighetens lokale grunnordning for hovedgudstjenesten.</p>	<p>11. Eventuelle innslag av aktualiserende, dramatiserende og aktiviserende art kan også benyttes ved de spesielle gudstjenestene i konfirmasjonstiden. Disse skal tjene forkynnelsen av Guds ord må nøye samordnes med innholdet i prekenen.</p>
<p>10. Invitasjon til konfirmasjon gjelder alle døpte, uavhengig av funksjonsnivå. Kirkeloven fastslår i kap 1 § 14 g at Kirkelig fellesråd er ansvarlig for anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring[1].</p>	

<p>11. Presentasjons- og konfirmasjonsgudstjenesten følger menighetens vedtatte grunnordning for hovedgudstjeneste. Den liturgiske tjeneste bør så langt det er mulig fordeles mellom prest, kateket og medliturger.</p>	
<p>12. Disse alminnelige bestemmelsene erstatter bestemmelsene i Gudstjenesteboken fra 1992. Man kan søke biskopen om samtykke til å benytte eldre liturgier (1920, 1992).</p>	
	<p>12. Ved høymesse bærer liturgen stola i kirkeårets farge. Ved særskilte gudstjenester utenom høymesse bærer liturgen stola i hvitt eller i kirkeårstidens farge.</p>

Hovedinnholdet i de alminnelige bestemmelsene fra 1992 er i all hovedsak videreført i høringsforslaget. Det er tilpasset en kirkevirkelighet hvor trosopplæringsplan og lokal grunnordninger legger føringer lokalt som ikke var tilstede i 1992. Punkt 11. i nytt forslag reflekterer også Kirkemøtets vedtak om katekettjenesten i 2015 (KM 07/15)

I NFGs forslag som ble oversendt Kirkerådet begynte nytt punkt 1 med setningen: «Konfirmasjon i Den norske kirke innebærer at Guds løfte i dåpen bekreftes overfor den enkelte konfirmant». Dette ble strøket i Kirkerådets behandling (KR 26/19) etter en samtale om hva som ligger i begrepet «bekrefte». Sammenhengen mellom dåp og konfirmasjon kommer dermed mindre til uttrykk i justerte bestemmelser. I de gjeldende bestemmelsene knyttes dåp og konfirmasjon sammen i slutten av punkt 2.

Nytt forslag til alminnelige bestemmelser går noe lengere enn de gjeldende i å definere konfirmasjonstidens innhold. Dette gjelder blant annet omfanget av gudstjenester konfirmanten skal delta på og hva konfirmantene skal lære om (pkt 4). Det kan stilles spørsmål ved om dette er godt nok ivare tatt i trosopplæringsplanen, eller om det gir disse elementene en ekstra dimensjon ved å inkluderes i de alminnelige bestemmelser.

Punkt 6 i gjeldende bestemmelser som omhandler nattverd er tatt ut i høringsforslaget. Dette gjenspeiler trolig en bevegelse i nattverdspraksisen i Den norske kirke som er endret over de siste 25 årene. I alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenestens punkt 39 heter det at «alle døpte kan delta i nattverden». Det er der ingen referanse til at udøpte kan motta nattverden. Det er nok allikevel trolig en utbredt praksis i at konfirmanter får motta nattverd i konfirmasjonstiden også før dåp har funnet sted. I disse situasjonene kan nattverdsdeltagelse begrunnes i at konfirmantene står i en form for et katekumenat fram mot en dåp, og at det er et sjelsørgerisk anliggende å ikke stenge enkelte konfirmanter ute fra nattverdsfellesskapet. Slik forslaget foreligger nå er denne tematikken ikke berørt. Nattverdspraksisen har endret seg de siste 25 årene og nattverdsbordet har vært mer åpent for barn enn tidligere. Bestemmelsen i de gjeldende alminnelige bestemmelsene var således ment som åpnende i en tid med en mer begrenset nattverdspraksis: Personer som ellers ikke skulle gå til nattverd fikk lov til det i kraft av å delta i konfirmasjonsundervisningen.

Høringsdokumentet berører dette perspektivet med nattverdsfeiring på side 2-3, og har lagt inn en formulering om at «veiledning om nattverden inngår i konfirmasjonsundervisningen både for døpte og udøpte». Å stadfeste en praksis knyttet til nattverd for udøpte må sies å være et sentralt lærepunkt og bør således være avklart i Bispemøtet før det sendes ut på høring.

Punkt 12 i høringsforslaget åpner for at menigheter kan søke om å benytte seg av den liturgien som nå blir erstattet. Dette står i sammenheng med de generelle liturgiene for hovedgudstjenesten hvor det også er mulig, etter søknad til biskopen, å beholde liturgiene fra 1920 og 1977.

Punkt 12 i gjeldende bestemmelser er tatt ut av høringsforslaget. Dette er regulert i alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten og Retningslinjer for bruk av liturgiske klær og er således inndeckt uten å måtte nevnes spesifikt i alminnelige bestemmelser for konfirmasjonstidens gudstjenester. Det er også lagt inn i rubrikkene for konfirmasjonsgudstjenesten at prest kan bære messehagel.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til oppdaterte alminnelige bestemmelser for konfirmasjonstidens gudstjenester i forkant av at forslaget sendes ut på høring?

Gudstjeneste med presentasjon av menighetens konfirmanter

Presentasjonsgudstjenesten følger i all hovedsak ordning for hovedgudstjenesten, men konfirmanter skal bes for med en særskilt bønn. For å gi en enkel fremstilling av endringene fra 1992 og høringsforslaget settes de ulike rubrikkene og forbønnen opp ved siden av hverandre.

Rubrikker

Nytt forslag	Gjeldende ordning
Ved starten av konfirmasjonstiden presenteres menighetens konfirmanter i en gudstjeneste.	1. I presentasjonsgudstjenesten, som er den første høymesse i konfirmasjonstiden, fremstilles konfirmanter for menigheten. Så vidt mulig holdes det også dåp.
Presentasjonen av konfirmanter kan skje i gudstjenestens samlingsdel eller i forbindelse med forbønnsdelen.	2. Konfirmanter fremstilles for menigheten etter salmen etter prekenen.
Til presentasjonen kan man knytte lystenning eller andre enkle symbolhandlinger, f.eks når konfirmantenes navn leses.	3. Hvis det skal være dåp, holdes den før fremstillingen.
Dersom det ikke er dåp i gudstjenesten, kan det være et eget ledd: <i>Påminnelse om dåpen</i> . Her kan man benytte innledningsordene fra alternativ A i <i>Påminnelse om dåpen</i> i konfirmasjonsgudstjenesten.	
Forbønn kan hentes fra <i>Formulerte forbønner</i> i Ordning for hovedgudstjeneste 2019, <i>alternativ 3 eller 4</i> .	

Presentasjonsgudstjenestene rundt omkring i landet har gjerne et stort preg av lokal tradisjon og særegenhet. Det er derfor lite regulert hva som bør eller må være inkludert i denne gudstjenesten. Det fastholdes at denne gudstjenesten skjer ved oppstarten av konfirmasjonstiden.

I de nye rubrikkene gjøres det en endring i at presentasjonen av konfirmanter ikke bare kan skje i forbindelse med forbønnsdelen, men kan plasseres i begynnelsen av gudstjenesten. Dette er et uttrykk for en økende grad av valgfrihet som er i tråd med intensjonen i gudstjenestereformen fra 2011.

Det åpnes også for symbolske handlinger som lystenning og dåpspåminnelse. Kommentarer til dåpspåminnelsen kommer under delen om konfirmasjonsgudstjenesten.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til oppdaterte rubrikker til gudstjeneste med presentasjon av menighetens konfirmanter i forkant av at forslaget sendes ut på høring?

Forbønn

Nytt forslag	Gjeldende ordning
<p><i>Følgende bønn kan brukes som Bønn for konfirmanter, på forbønnens plass. Bønnen ledes av liturg eller medliturg. Menighetssvaret kan være lest eller sunget, i tråd med vedtatt lokal grunnordning.</i></p>	<p><i>Presten, kateketen eller en annen representant for menigheten leser opp konfirmanterens navn og overrekker dem eventuelt en bibel, et nytestamente en salmebok eller en annen bok til bruk i konfirmasjonstiden</i></p> <p><i>Liturgen går til alteret</i></p> <p><i>Følgende bønn kommer istedenfor den vanlige Forbønn:</i></p>
<p>L/ML: La oss vende oss til Gud i bønn.</p> <p>Allmektige Gud, du holder himmel og jord i dine hender.</p> <p>Vi ber for jorda du har gitt oss.</p> <p>Skap fred der det er krig, gi de sultne mat og hold din hånd over dem som er på flukt. Bevar ditt skaperverk. Lær oss å ta vare på naturen så vi ikke ødelegger den.</p> <p>Vi ber for vårt land, for stedet vi bor (eller byen/bygda), og for alle som har ansvar i samfunnet.</p> <p>Styrk våre familier og fellesskap, lær oss å være gjestfrie mot fremmede, og gi alle et sted å høre til.</p> <p>Se til ulykkelige, ensomme og redde, og åpne våre øyne for andres nød.</p> <p>Gud, vi ber:</p> <p><i>M: Bønnesvar</i></p> <p>Nådige Gud, vi takker deg for kirken, der du møter oss gjennom Ord og sakrament.</p> <p>Vi takker deg for dåpen, der du gir oss troen på Jesus Kristus, og for nattverden, der vi mottar hans kropp og hans blod.</p> <p>Vi ber for den verdensvide kirke. Gi vern til alle som forfølges for sin tro.</p> <p>La kirken være et tegn på håp.</p> <p>Vi ber for vår menighet. La den være et sted der vi finner trygghet, hvile og kraft.</p> <p>Gud, vi ber:</p> <p><i>M: Bønnesvar</i></p> <p>Gode Gud, du styrker oss med Den hellige ånd. Vi takker deg for konfirmanterene. Vi ber</p>	<p>L: Kjære menighet. La oss ta disse konfirmanter inn i vår omsorg og be for dem i Jesu navn.</p> <p>L: Evige Gud, himmelske Far, vi takker deg fordi du i den hellige dåp tar oss inn i deitt rike. Vi ber deg for konfirmanterene: Før dem fram på troens vei, så de daglig vender om til deg, og gjennom hele sitt liv lærer din Sønn, Jesus Kristus, bedre å kjenne.</p> <p><i>Herre, hør vår bønn</i></p> <p>Herre, de skal gå gjennom en vanskelig verden, led du dem ved din Ånd. De vil komme i mange slags fristelser, styrk du dem med din kraft. Hjelp dem til å være utholdende i bønner og trofast bruke ditt ord og den hellige nattverd. La dem finne et hjem i din kristne kirke, så de sammen med alle som tror på deg, kan bekjenne ditt navn og i ord og gjerning takke og tjene deg.</p> <p><i>Herre, hør vår bønn</i></p> <p>Fader vår, du som er...</p> <p><i>Gudstjenesten fortsetter deretter som vanlig.</i></p>

<p>for hver og en av dem, og for deres familie, venner og faddere. Velsigne konfirmasjonstiden, og la oss alle vokse i tro, håp og kjærlighet. Gud, vi ber:</p> <p><i>M: Bønnesvar</i></p> <p>L/ML: Evt.: Vi ber for... (<i>aktuelle bønneemner i lokalt- nasjonalt eller globalt perspektiv</i>) Gud vi ber (<i>menighetssvar</i>)</p> <p><i>Her følger Fadervår. Dersom det feires nattverd, bes Fadervår under nattverdsdelen. Gudstjenesten fortsetter i tråd med lokal grunnordning.</i></p>	
---	--

Forslaget til ny forbønn i presentasjonsgudstjenesten har en annen karakter enn bønnen fra liturgien fra 1992. Der den tidligere bønnen var i sin helhet rettet mot konfirmantene og deres konfirmasjonstid og generelle fremtid, er forslaget til ny bønn mer i tradisjonen av å være en ordinær forbønn, men med en særlig omtale av konfirmantene. Den er trinitarisk i formen og inkluderer konfirmantene i tredje ledd med takk og forbønn.

Forbønnen eksisterer ikke i et vakuum, og må sees i lys av det øvrige innholdet i gudstjenesten. Det er ikke regulert i konfirmasjonstidens liturgier, men i den lokale grunnordningen og lokal praksis. Det nye forslaget til forbønn i presentasjonsgudstjenesten har som forutsetning av at presentasjonen av konfirmantene preger hele gudstjenesten. Da vil behovet for en rendyrket bønn for konfirmantene, a la varianten fra 1992 være mindre påtrengende. Det valgfrie, fjerde leddet i forbønnen gir rom for lokalt utformede bønner som særskilt kan omhandle konfirmantene, deres konfirmasjonstid og generelle fremtid.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til forbønn i gudstjeneste med presentasjon av menighetens konfirmanter i forkant av at forslaget sendes ut på høring?

Gudstjeneste med samtale

I gudstjeneste med samtale var det i liturgien fra 1992 kun en kort beskrivelse av denne gudstjenestens formål. Dette er videreført i forslaget til ny konfirmasjonsliturgi

Nytt forslag	Gjeldende ordning
I løpet av konfirmasjonstiden deltar konfirmantene i en eller flere samtalegudstjenester, hvor de på forskjellig måte kan fremstille temaer om eller i samtale gjennomgå hovedspørsmål i kristen tro og kristent liv. Samtalegudstjenester gjennomføres etter lokal tradisjon og opplegg.	I løpet av konfirmasjonstiden deltar konfirmantene i en eller flere samtalegudstjenester, hvor de på forskjellig måte kan fremstille temaer om eller i samtale gjennomgå hovedspørsmål i kristen tro og kristent liv. Bare unntaksvis kan slik gjennomgåelse finne sted i konfirmasjonsgudstjenesten. Ordningen i den enkelte menighet godkjennes av biskopen.

Det eneste materielle som synes endret i det nye forslaget er at muligheten for å inkludere et samtalemoment i selve konfirmasjonsgudstjenesten bortfaller.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til rubrikker i gudstjeneste med samtale i forkant av at forslaget sendes ut på høring?

Konfirmasjonsgudstjenesten

I motsetning til de øvrige gudstjenestene i konfirmasjonstiden er det store endringer i liturgien for konfirmasjonsgudstjenesten. Dette skyldes at denne gudstjenesten i et større omfang er regulert og har en særskilt liturgi. Bønnene for den enkelte konfirmant utgjør også et stort omfang. Hele liturgien er sammenstilt med gjeldende liturgi i vedlegg. I sakspapiret vil de ulike delene kun behandles på et overordnet nivå, hvis det ikke er særskilt behov for å ta opp enkeltelementer.

En gjennomgående faktor i revisjonen av liturgien for konfirmasjonsgudstjenesten er at den er tilpasset endringer som har kommet gjennom gudstjenestereformen og ny dåpsliturgi. Dette er i tråd med Bispemøtets vedtak i sak BM 24/18.

En vesentlig endring er også tydeliggjøringen av konfirmasjonshandlingen som både forbønn og velsigneshandling. Dette synliggjøres i bønn for den enkelte konfirmant som i høringsforslaget både innebærer en forbønn for konfirmanten og en velsignelse.

Rubrikker

Det er i rubrikkene lagt inn en formulering om at konfirmasjon feires *som hovedregel* i menighetens hovedgudstjeneste på søn- eller helligdag. Dette gir en endring fra gjeldende liturgi som sier at gudstjenesten holdes på vedkommende søndag. Dette gjenspeiler en utvikling hvor det mange steder etter hvert avholdes konfirmasjonsgudstjenester også på lørdager. Dette er gjerne steder med små kirker og hvor det må avholdes mange konfirmasjonsgudstjenester. I stedet for da å fylle for mange av søndagene med konfirmasjonsgudstjenester, samles gudstjenestene over én eller to helger. Lørdagene har vist seg attraktive som konfirmasjonsdager ettersom det gjør det lettere for tilreisende å delta på gudstjenesten og på festen i etterkant. Det kan innvendes mot en slik endring at den bidrar til å bygge ned søndagen som dagen for gudstjenestefeiring og/eller at den bidrar til å skille konfirmasjonsgudstjenesten fra menighetens ordinære gudstjenesteliv. Samtidig er det en ordening som fungerer godt mange steder, og frekvensen av gudstjenester som feires utenom søn- eller helligdager har økt de senere årene.

Samlingsdel

Utover utvidelse av mulige inngangord i tråd med ordening for hovedgudstjenesten, er det utarbeidet et eget innskudd til samlingsbønn som er tilpasset konfirmasjonsgudstjenesten. Dette er en del av saken om kirkeårsbaserte samlingsbønner (BM 6/19).

Der det i gjeldende ordening gis et alternativ til kollektbønn er det i høringsforslaget to ulike alternativer å ta utgangspunkt i, og i tråd med tidligere vedtak om hovedgudstjenesten er dette nå et valgfritt ledd. Den ene bønningen vektlegger erkjennelsen av at vi er elsket av Gud, mens den andre er en tydeligere bønn om at Gud må styrke oss.

Tekstlesing

I gjeldende ordening gir liturgien rom for å velge alternative bibelttekster i gudstjenesten dersom dagens tekster synes mindre egnet. Dette foreslås videreført. Det er allikevel ønskelig at man i hovedsak bruker kirkeårets tekster også på konfirmasjonsgudstjenesten. Som alternative tekster foreslås følgende:

1. GT Salme 71, 1-6/ Epistel 1Joh 4, 7-10 / Evangelium Luk 2, 41-52
Tilflukt – vern, håp / La oss elske hverandre / Jesus 12 år i tempelet
2. GT Salme 23 / Epistel Gal 5, 13-14 / Evangelium Luk 24, 13-16. 28-35
Hylden... / Kalt til frihet – elske din neste / Emmausvandrerne
3. GT Salme 8 / Epistel 1 Kor 13, 7-13 / Evangelium Joh 4, 4-14
Herre, vår Herre.../ Kjærligheten... / Kvinnen ved brønnen
4. GT Jer 29,11-14a / Epistel Ef 3, 14-21 / Evangelium Matt 6, 25-31.33
Gi dere fremtid og håp / ...om styrke og innsikt / Kroppen – bekymring...

5. GT Salme 100 / Epistel 1 Kor 12, 4-6. 12-14 / Evangelium Joh 14,1-6
Lovsang og tilbedelse / Forskjellige nådegaver – én ånd / ..ikke grepet av angst – tro..
6. GT Salme 139, (utvalgte vers, evt 1-13)/ Ef 2, 8-10 / Evangelium Luk 15,11-32
Herren som vet og kjenner / Av nåde er dere frelst / Sønnen som kom hjem

Påminnelse om dåpen

Kirkerådet skriver på side 2 og 3 i dokumentet som er oversendt Bispemøtet at NFG opprinnelig ønsket et alternativ C under dåpspåminnelse. Dette alternativet inkluderte stinking med vann. Etter innspill fra Kirkerådet i januar 2019 ble dette tatt ut av dokumentet som nå ligger til behandling, og formuleringen «andre symbolhandlinger i tråd med lokale tradisjoner kan alternativt benyttes» er tatt inn. I oversendelsesdokumentet fra Kirkerådet heter det allikevel at «Under høringsprosessen vil NFGs opprinnelige forslag... til de tre symbolalternativene under Dåpspåminnelsen inngå i saksfremstillingen». Det er uklart hvor det er hjemlet at NFGs opprinnelige forslag til liturgi skal følge saken dersom Kirkerådet har gjort endringer som ikke er tråd med opprinnelig forslag. Det vil dermed være aktuelt for biskopene å vurdere denne særskilt:

L (*vendt mot menigheten*) I dåpen tok Gud oss imot, og vi ble tatt inn i kirkens fellesskap. *Ett eller flere av følgende symboler (a-c) kan benyttes.*

a. Et lys tennes fra Påskelyset og settes i døpefonten.

L Jesus sier: Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys. Joh 8,12

b. Vann helles i døpefonten (hvis både a, b og c benyttes, kan en ministrant holde lyset her og under stinkingen)

L Herre vår Gud, i dåpen ble vi forenet med Jesus Kristus. Forny oss i dag i tro, håp og kjærlighet.

c. Stinking med vann

L Til minne om vår dåp!

Liturgen dypper et lite knippe kvister av eviggrønn busk i døpefonten og stenker tre ganger ut over konfirmantene/menigheten mens hun/han sier:

L I Faderens, (*stenke*) og Sønnens (*stenke*) og Den hellige ånds navn (*stenke*)

Å fastsette stinking med vann i en fast liturgi vil innebære noe nytt i Den norske kirke. Det gir uttrykk for en annen spirituell og liturgisk tradisjon enn den som har vært synlig i Den norske kirkes liturgier fram til nå, men er en skikk som har fått fotfeste i deler av kirken og har fungert godt der det har blitt brukt. Det kan innvendes mot en slik stinking med vann at den gir vannet en tyngre symbolsk betydning i gudstjenesten, og at det kan oppfattes som i nærheten av den katolske tradisjonen med vievann. Biskopene bes særlig vurdere om de læremessige konsekvensene av fastsettelse av en slik liturgi.

Forbønn med velsignelse for den enkelte konfirmant

Kirkerådet vedtok i KR 26/19 at Bønn for konfirmantene skulle komme i forkant av bønn for den enkelte konfirmant. Det opprinnelige forslaget fra NFG var at rekkefølgen på disse to leddene skulle endres, jf oversendelsesdokumentet fra Kirkerådet s. 2.

Utformingen av bønn for den enkelte konfirmant følger et lik mal i alle bønnene:

- Tiltale
- Takk for konfirmanten som nevnes ved navn
- Bønn for konfirmanten
- Bønn om velsignelse

Biskopene bes gjennomgå bønnene for å vurdere innholdet i hver enkelt og om noen ikke bør inkluderes i forslaget som sendes ut på høring. Antallet bønner er økt betraktelig fra 1992-liturgien, blant annet med bønnene som ble utviklet i 2002.

Det er i etterkant av bønn for den enkelte konfirmant lagt til flere alternativer for tilsigelsesord. Alternativ A i nåværende liturgi er tatt ut, mens to nye alternativer er tatt inn. Lovprisningen fra 1. Petersbrev er videreført som mulighet.

Også felles bønn for konfirmanter er utvidet til tre alternativer.

Sluttord

I gjeldende liturgi legges det opp til en hilsen til konfirmantene i etterkant av forbønnen. Denne har ofte preg av lokale forhold og tradisjon, og kan forekomme som en tilnærmet oppsummering av hva man har gjort i løpet av konfirmasjonstiden. Det varierer hvem som holder denne hilsenen, men liturgien skriver at «liturgen, kateketen eller en annen representant for menigheten» kan ha denne korte hilsenen. Denne hilsenen er foreslått tatt ut med begrunnelse i at den kan bidra til å dempe inntrykket av forbønnsdelen for konfirmantene som gudstjenestens høydepunkt og naturlige avslutning. Meningsinnholdet i en slik hilsen kan inkluderes i inngangsord eller i prekenen, og samtalegudstjenesten er et mer egnet sted for å inkludere en oppsummerende del om konfirmasjonstidens innhold.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til konfirmasjonsgudstjenestens liturgi i forkant av at forslaget sendes ut på høring?

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her